

ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ У ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ДЕМЧУК Л. І., КІРЕЙЦЕВА Г. В.

Державний університет “Житомирська політехніка”

lyudvig1980@i.ua, anna.kireyceva@gmail.com

В даний час у світі все більшої популярності набуває екотуризм, який у державах Європи є одним з видів туризму, що найбільш швидко розвиваються.

У двадцять першому столітті, коли на кожному кроці тебе очікують сучасні технології і все життя пов'язане із комфортом, хочеться іноді поринути у минуле та погуляти по лісах, полях чи скелях. Для цього й вигадали екотуризм. Ви можете добре провести свій вікенд подорожуючи куточками природи, де можна відчути справжню свободу та чарівність життя. Крім цього такий вид туризму є корисним для вашого здоров'я. Екотуризм включає усебе також такі поняття як зелений або сільський туризм. Це проведення вільного часу в сільському середовищі, якому притаманна відповідна забудова, сільський побут та мальовничий ландшафт.

В Україні ж, незважаючи на багату природну спадщину, частка екологічного туризму становить лише 7 %, а на Житомирську область лише 1%. Інтерес до цього у вигляді туризму обумовлений тим, що він, з одного боку, формує дбайливе ставлення людини до природи, а з іншого, сприяє соціально-економічному розвитку регіонів країни. Термін «екологічний туризм» використовується вже більше 30 років, але досі його чітке визначення не вироблено. Вважається, що термін «екологічний туризм» ввів в обіг мексиканський економіст-еколог Гектор Цебаллос-Ласкурейн у 1983р. Він розумів екотуризм, як «поєднання подорожі з екологічно чуйним відношенням до природи, що дозволяє об'єднати радість знайомства та вивчення зразків флори та фауни з можливістю сприяти їхньому захисту» [3].

У травні 2002 р. на Всесвітньому екотуристичному саміті у Квебеку було прийнято Декларацію з екотуризму. Документ містить важливі рекомендації щодо розвитку екологічного туризму в різних країнах і вказує, що поняття «екотуризм» може бути застосовним тільки до тих видів туризму, які спрямовані на політичну та фінансову підтримку захисту навколишнього середовища, визнання та повагу прав місцевого та корінного співтовариств, а також культурну та природоохоронну освіту туристів. У 2006 р. Міжпарламентська Асамблея держав - учасниць СНД прийняла Модельний закон отуристської діяльності, в якому екологічний туризм визначено як природо орієнтована туристська діяльність, що має на меті організацію

відпочинку або отримання природничих або практичних знань та досвіду, що не завдає шкоди природному середовищі [1]. В Україні ж досі відсутнє законодавче визначення екотуризму. Відсутність у законі визначення «екотуризм» негативно позначається на розвитку туристської галузі. У зв'язку з чим нами пропонується заповнити цей пропуск за рахунок думки вчених. Так, наприклад, А.П. Анісімов, А.Я. Риженков, А.Ю. Чикільдіна під екологічним туризмом пропонують розуміти «переважно еколога-підприємницьку діяльність, спрямовану на ознайомлення громадян з природними пам'ятками в межах особливо природних територій, що охороняються, або поза такими з метою реалізації економічних, соціальних, освітніх та інших загальнокорисних цілей за участю місцевого населення та гарантії прав корінних нечисленних народів» [2]. На наш погляд, дане визначення найповніше розкриває ознаки, властиві екотуризму. По-перше, слід зазначити, подвійне становище правових норм про екологічний туризм в системі екологічного права, оскільки екотуризм, з одного боку, це своєрідний вид підприємницької діяльності, з другого, спосіб екологічного освіти. По-друге, екотуризм може здійснюватися як на природних територіях, що особливо охороняються (державні природні заповідники, національні та природні парки, державні природні заказники, пам'ятники природи, дендрологічні парки і ботанічні сади, лікувально-оздоровчі місцевості і курорти), і на землях, які перебувають під особливим режимом правової охорони. По-третє, даний вид туризму спрямований на екологічну освіту та просвітництво, сприяння охороні природи, а також на запобігання негативному впливу на природу. По-четверте, екотуризм створює економічні стимули до охорони навколишнього середовища, а також забезпечує соціально-економічний розвиток регіону.

Туризм за своєю природою завжди пов'язані з регіональними особливостями територій, конкретними природними ресурсами та інші географічними факторами. Ці характеристики, з погляду, є передумовами для динамічного розвитку регіонального екотуризму.

Житомирська область – унікальна за своїми природними особливостями регіон та одне з найкращих місць для відпочинку. Природа нашої області відкриває великі можливості для розвитку екологічного туризму - річки та озера, височини та крейдяні гори. Дуже важливо, що у Житомирській області ще чимало не охоплених процесом урбанізації та інтенсивним сільськогосподарським виробництвом територій.

Більше перспективними для Житомирської області видами екотуризму є:

1. Культурно-мистецький центр «Поліська хата». Знаходиться вона за 100 км від Києва та 50 км від Житомира, у селі Городське Коростишівського

району. В кінці села є «Чернеча криниця». Про криницю ходить не одна легенда. Одна з них про сліпого монаха, який напився криничної води і знову побачив світ. Згодом вчені провели не одне дослідження та виявили, що вода дійсно цілюща, адже містить багато срібла.

2. Садиба «Шалє Софія». Розташована на краю села Городське, Коростишівського району, неподалік річки та природного джерела. В окремому будиночку є декілька кімнат для відвідувачів. Фасад та середина будинків нагадує будівлі зовсім іншого століття, а територія вкрита фруктовими деревами. Туристам пропонують затишний відпочинок та доброзичливу атмосферу.

3. Українська садиба «Сила». Знаходиться в 10-ти км від Бердичева у селі Кустин. Розташована на березі річки Гнилоп'ять, впритул до живописного лісу. Тут на туристів очікують справжні українські хатини, а для зручного відпочинку на природі тут є спеціальні альтанки. Для гостей влаштовують кулінарні тури, катання на конях, організацію різних свят, майстер-класи з приготування української їжі в печі.

4. «Володимирська садиба». Село Привороття знаходиться за 87 км від Києва, 20 км від Брусилова, 50 км від залізничної станції «Скочище» та за 6 км від траси Київ-Чоп. Саме в цьому селі розташована «Володимирська садиба». Двоповерховий будинок із садом та дві окремих хатини завжди готові зустрічати гостей. Також на території проживає велика кількість тварин та птахів – коні, вівці, кролики, кури, голуби з якими можуть контактувати відпочиваючі. Також для туристів пропонують баню, барбекю, уроки верхової їзди та екскурсії.

5. «Карпатське село». Садиба розміщена у селі Лісове Бердичівського району. На території садиби розміщена колиба «Вулик» та справжній гуцульський будинок 1914 року в якому організуються різноманітні свята. Туристів дивують різноманітним страв із ягня. Відвідувачі садиби мають можливість покататись на квадроциклах, конях, возі, санях та спробувати себе у стрільбі із лука. Також тут можна порибалити, сходити за грибами та ягодами та відвідати музеї, історичні пам'ятки та храми славнозвісного Бердичева.

Екотуризм не лише корисний для здоров'я, а й спонукає дбати про навколишнє середовище. Під час такого відпочинку ви не лише будете краще себе почувати, а й дізнаєтесь більше про світ, який вас оточує.

Таким чином, з метою успішного розвитку та процвітання екотуризму як на всій території України, так, зокрема, і на території Житомирської області, вважаємо за необхідне закріпити на законодавчому рівні поняття «екологічний туризм»; розробити методичку розрахунку антропогенного навантаження на території, на яких здійснюється екотуризм; розробити заходи підтримки,

зокрема просування екотуристських проектів, і навіть проводити заходи з виховання екологічної культури громадян.

Література

1. Модельный закон о туристской деятельности (Принят в г. Санкт-Петербурге 16.11.2006 Постановлением 27-15 на 27-ом пленарном заседании Межпарламентской Ассамблеи государств-участников СНГ) [Электронный ресурс] : <http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=INT;n=39540#0>(дата обращения: 30.10.2021).
2. Анісімов, А.А., Екологічний туризм у межах особливо охоронних природних територій: правові аспекти / А.А.Анисимов, А.Я.Рыженков, А.Ю.Чикильдина // Евразійний юридичний журнал. - 2015.- № 6 (85).-С.86-90.
3. Понятие экологического туризма и его основные принципы. [Электронный ресурс] : <http://gaffarov.ru/ponyatie-ekologicheskogo-turizma-iego-osnovnie-principi/> (дата обращения:31.10.2021).
4. Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України. К. : Альтерпрес, 2007. 369 с.
5. Пархоменко Т. С. Антропология туризма // Філософія туризму : Навчальний посібник. К. : Кондор, 2004. С. 57-65.

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА В УКРАЇНІ. РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ

САВЧЕНКО А. М.

Київський національний університет будівництва і архітектури

asav2509@gmail.com

Концепція екологічної освіти України, як елемент концепції сталого розвитку держави набуває сьогодні надзвичайного значення. Україна взявши на себе зобов'язання за «Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони», розпочала процес імплементації екологічних стандартів ЄС в законодавство України. Розуміючи, що лише спільні зусилля кожної держави на планеті дадуть бажаний результат, Україна активно долучилася до концепції сталого розвитку. Цілі, які держава поставила перед собою є досить амбітними, і покликані показати європейській спільноті серйозне ставлення України до своїх зобов'язань і до збереження навколишнього середовища. Екологічна освіта відіграє важливу роль в провадженні концепції сталого розвитку. Ще в 2001 році було відмічено, що підготовка громадян з високим рівнем екологічних знань, екологічної свідомості і культури на основі нових критеріїв оцінки взаємовідносин